Sähköinen oppimateriaali

Lausunnoissa oltiin lähtökohtaisesti tyytyväisiä sähköisiä julkaisuja koskeviin määritelmään. Medialiiton, Suomen tietokirjailijat ry:n ja Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n lausunnoissa toivottiin perusteluihin lisäystä, jonka mukaan opetussuunnitelmien mukaisiksi laaditut sähköiset oppimateriaalit täyttävät yleisesti sähköisten julkaisujen tai kirjojen yleiset edellytykset.

Arvonlisäverodirektiivin (2006/112/EY) muutetun III liitteen 6 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat soveltaa alennettua verokantaa joko fyysisillä alustoilla olevien tai sähköisesti luovutettavien tai molemmissa muodoissa olevien kirjojen, sanomalehtien ja aikakauslehtien luovutuksiin, mukaan lukien kirjastolainaus (mukaan lukien esitteet, lehtiset ja vastaavat painotuotteet, lasten kuva-, piirustus- tai värityskirjat, nuottikirjat tai -käsikirjoitukset, kartat ja merikortit tai niiden kaltaiset kartat), lukuun ottamatta kokonaan tai pääasiassa mainontaan tarkoitettuja julkaisuja ja kokonaan tai pääasiassa videosisältöä tai kuultavaa musiikkia sisältäviä julkaisuja. Direktiiviin ei sisälly erityistä sähköisen oppimateriaalin määritelmää.

Direktiivimuutoksen ja arvonlisäverolakiin ehdotettujen muutosten tavoitteena on välineneutraalisuuden toteuttaminen siten, että painettujen julkaisujen kanssa saman lukusisällön tarjoaviin sähköisiin julkaisuihin sovellettaisiin samaa alennettua verokantaa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan alennetun verokannan soveltamisala kattaisi sähköisen oppimateriaalin, mikäli oppimateriaali muutoin täyttää sähköisten julkaisujen määritelmän yleiset edellytykset. Muiden sähköisten julkaisujen tavoin sähköisen oppimateriaali voisi sisältää myös ääntä tai liikkuvaa kuvaa taikka näiden yhdistelmiä kokonaisuutta täydentävinä osioina. Direktiivin määritelmän mukaisesti esimerkiksi tietokoneohjelmia tai -pelejä ei pidettäisi tässäkään tilanteessa sähköisinä julkaisuina.

Arvonlisäverodirektiivin muutettu sähköisten julkaisujen määritelmä ei mahdollista tulkintaa, jonka mukaan opetussuunnitelmien mukaisiksi laaditut sähköiset oppimateriaalit täyttäisivät yleisesti sähköisten julkaisujen tai kirjojen edellytykset. Tämän vuoksi sähköisiä julkaisuja koskevan hallituksen esityksen perusteluihin ei voi tehdä tällaista lisäystä. Alennettu 10 prosentin verokanta on sovellettavissa sähköiseen oppimateriaaliin, jos oppimateriaali muutoin täyttää sähköisten julkaisujen määritelmän yleiset edellytykset.

Sisällön laatu

Arvonlisäverodirektiiviin ei sisälly EU:n tason määritelmää kirjoille, sanomalehdille ja aikakausijulkaisuille. Sähköiset julkaisut kehittyvät ja määritelmä olisi vaarassa vanhentua lyhyessä ajassa. Vastaavista syistä sähköisten julkaisujen määritelmä on jätetty melko avoimeksi hallituksen esityksessä. Sähköisiä julkaisuja koskevat tilanteet ovat tulevat olemaan käytännössä moninaisia ja niiden verokohtelua joudutaan arvioimaan tapauskohtaisesti verotus- ja oikeuskäytännössä. Sähköisten julkaisujen määritelmiä onkin tarkoitus tarkentaa Verohallinnon ohjeistuksella.

Hallituksen esityksen mukaan sähköisten sanoma- ja aikakauslehtien määrittelyssä johtoa voitaisiin hakea muussa lainsäädännössä käytetyistä määrittelyistä. Esityksessä on nimenomaisesti viitattu sananvapauslakiin (460/2003). Teknologian nopeasta kehityksestä johtuen muusta lainsäädännöstä ei ole tällä saatavissa tarkempaa määrittelyä sähköisille julkaisuille.

Esimerkiksi Medialiito lausunnon mukaan "hallituksen esityksen perusteluissa verokanta on rajattu tasapainoisella tavalla. Rajaukset ovat riittävän avoimia suhteessa digitaalisten julkaisumuotojen samoin kuin digitaalisia kanavia ja painotuotteita yhdistelevien julkaisujen kehitykseen, mutta tarjoavat samalla myös riittävästi oikeusvarmuutta eri tuotteiden ja palvelujen verokantojen määrittämiseen. Esityksessä asetetaan mediatuotteet ja niiden eri välityskanavat EU-oikeuden mahdollistamissa rajoissa keskenään yhdenvertaiseen asemaan ja poistetaan siten voimassa olevan arvonlisäverolain neutraliteetti- ja tulkintaongelmia."

Arvonlisäverolain kirjojen tai sanoma- ja aikakauslehtien alennettua verokantaa koskevat säännökset eivät nykyisinkään sisällä julkaisun sisällön laatuvaatimuksia koskevia edellytyksiä. Esimerkiksi lain 85 a §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan kirjana ei pidetä muulla tavalla kuin painettuna tai siihen verrattavalla tavalla valmistettua julkaisua.

Arvonlisäverotuksessa ei ole syytä luoda omia erillisiä sähköisten julkaisujen sisällön laatuvaatimuksia koskevia määrittelyjä. Sisällön laadun arviointi johtaisi käytännössä vaikeisiin rajanvetotilanteisiin, eikä sen arviointi luonteensa puolesta kuulu veroviranomaisten tehtäviin. Tämän vuoksi arvonlisäverotuksessa ei nykyisinkään tarkastella sisällön laatua. Sähköisten julkaisujen sisällön laatuvaatimuksia koskevat mahdolliset yhteiskuntapoliittiset linjaukset tulee tehdä muussa lainsäännössä. Sananvapauslakiin sisältyy jo tällä hetkellä säännöksiä julkaisijan velvollisuuksista ja julkaistun viestin sisältöä koskevasta vastuusta.

Muut huomiot

- Sähköisiä julkaisuja koskevat tilanteet ovat tulevat olemaan käytännössä moninaisia ja niiden verokohtelua joudutaan arvioimaan tapauskohtaisesti verotus- ja oikeuskäytännössä. Muun muassa tästä syystä sähköisten julkaisujen määritelmä on jätetty melko avoimeksi hallituksen esityksessä. Määritelmiä on tarkoitus tarkentaa Verohallinnon ohjeistuksella.

- HE:n perustelujen mukaan kirja voisi sisältää tekstiä, kuvia, piirroksia, nuotteja, kaavioita, taulukoita tai muuta sellaista aineistoa. Kirjoina voitaisiin pitää esimerkiksi nuotistoja ja lasten värityskirjoja. Kyseessä oleva teksti vastaa HE 88/1993 sisältyvää tekstiä. Alennettua verokantaa sovelletaan jo nykyisin muun muassa piirustuskirjoihin ja muihin vastaaviin teoksiin.

- Arvonlisäverolakiin ei nykyisinkään sisälly aikakautisen julkaisun määritelmää. Hallituksen esityksen mukaan sähköisten sanoma- ja aikakauslehtien määrittelyssä johtoa voitaisiin hakea muussa lainsäädännössä käytetyistä määrittelyistä. Sähköisten julkaisujen määritelmiä on tarkoitus tarkentaa Verohallinnon ohjeistuksella. VM ei näe syytä lisätä arvonlisäverolakiin suoraan viittausta sananvapauslain määritelmään.

- Perusteluja on muokattu lausuntojen johdosta. Hallituksen esityksen mukaan äänikirjan osalta edellytyksenä olisi, että äänikirjasta voisi olla olemassa kuluttajille saman lukusisällön tarjoava painettu tai luettavassa muodossa oleva sähköinen kirja. Edellytyksenä ei ole, että äänikirjasta on olemassa painettu tai sähköinen kirja.

- VM ei näe tarvetta lisätä arvonlisäverolakiin maksullisia palveluja koskevaa määritelmää. Sähköiset julkaisut kehittyvät ja määritelmät ovat vaarassa vanhentua. Tämän vuoksi sähköisten julkaisujen määritelmä on jätetty melko avoimeksi esityksen perusteluissa. Määritelmiä on tarkoitus tarkentaa Verohallinnon ohjeistuksella.

- Hallituksen esityksen mukaan alennetun verokannan soveltamisala kattaisi myös maksulliset palvelut, joilla annetaan oikeus lukea tai kuunnella sähköisiä kirjoja tilauskauden ajan. Alennetun verokannan soveltamisala kattaisi sähköisen oppimateriaalin, mikäli oppimateriaali muutoin täyttää sähköisten julkaisujen määritelmän yleiset edellytykset. Sähköinen kirja voisi sisältää myös ääntä tai liikkuvaa kuvaa taikka näiden yhdistelmiä kokonaisuutta täydentävinä osioina. Tällaisten palvelujen osalta edellytyksenä ei ole se, että kyseessä on näköispainos printatuista versioista.